

HET RAPPORT STURKOP EN DE GENEESKUNDIGE RECHTSPRAAK.

Van mijn vacantie gisteren terugkeerend las ik het artikel van prof. BURGER in dit *Tijdschrift*. Ik vind het altijd sympathiek iemand te zien warmlopen, als hij meent, dat er onrecht is geschied. Dubbel sympathiek vind ik het, wanneer die iemand is een man als prof. BURGER, waarvan ik overtuigd ben, dat hij strijdt voor het recht zonder bijbedoeling.

Zijn persoonlijke meeningen over het werk der commissie zouden mij hoogstens belangstelling kunnen inboezemen, maar mij niet uit mijn tent kunnen lokken; zijn kritiek, hetzij gunstig of ongunstig, over onze conclusies zou ik kalm over mij heen hebben laten waaien. Nu hij echter een novum, als de geneeskundige rechtspraak, op m.i. buitensporig oppervlakkige wijze is gaan afbreken, wil ik, zij het dan ook met grooten tegenzin, eveneens in het publiek, de redenen, die hij voor zijn afbraakpogingen opgeeft, kritisch beschouwen.

De commissie heeft in haar rapport gewezen op den invloed, dien de vakverenigingen en het STURKOP-comité hebben kunnen uitoefenen op de stemming der gecontroleerden. Nu vraag ik prof. BURGER in gemoede, op welken redelijken grond hij de meerderheid der commissie voor zulke botterikken verslijft, dat zij hun aandacht niet zouden hebben geschonken aan hetgeen zij, nota bene, zelf in het rapport hebben neergelegd, en dat zij niet zouden hebben begrepen, dat het was hun „eerste en moeilijke plicht na te gaan, in hoeverre de ingeleverde klachten door de klagers spontaan waren gevoeld, en in welke mate zij wellicht door de ijverige vakbestuurders waren aangewakkerd en aangedikt". Prof. BURGER zal toch wel de laatste zijn om te blijven volhouden, dat alleen hij en het minderheidslid der commissie het monopolie zouden bezitten, om een zoo voor de hand liggende zaak juist in te zien, en zodoende *niet* „den invloed te onderschatten, dien de genoemde campagne moest hebben op het vermogen van velen tot waarheidsgetrouwe reproductie van vaak lang geleden met den contrôle-arts gevoerde gesprekken" en *niet* na te gaan, of „aldus bewerkte lieden in het algemeen zelfs wel in staat moeten geacht worden tot een juiste perceptie en appreciatie van het door den controleerend geneesheer tot hen gesprokene".

Ik ben mij er van bewust, dat ik al de zooeven genoemde van zelf sprekende overwegingen niet alleen heb aanvaard, maar ze ook *bij het onderzoek* van geval tot geval als *leiddraad* heb toegepast. In den vorm echter, waarin deze overwegingen in het rapport staan, blijkt uit de woorden: „huiverig" en „betwijfelt", dat zij door het lid der minderheid bedoeld zijn als een soort *algemeene conclusie na het onderzoek*, waarnaar hij kon verwijzen voor de waardeering zijner eindconclusie. *Als conclusie* moest ik die overwegingen laten voor rekening van het lid der minderheid.

Wat het: „zóó weinig gevoeld hebben (door de meerderheid der commissie) van de beteekenis dezer overwegingen", te doen heeft met de aan het adres dezer meerderheid gerichte beschuldiging van de toelating van het STURKOP-comité tot alle verhooren als advocaat voor de klagers, ontgaat mij ten eenen male. De commissie *in haar geheel*, op een tijdstip dus, dat er van een meerderheid en minderheid nog geen sprake was, heeft van meet af aan goed gevonden, dat het comité optrad als advocaat der klagers. Ook aan dr. STURKOP is, door mij zelf, de raad gegeven zich door een rechtsgeleerde te laten terzijde staan. Hij vond dat echter niet noodig. Wat ter wereld is er tegen, dat èn de klager èn de beklagde advocaten nemen, in welke zij hun vertrouwen stellen.

Prof. BURGER geeft een omschrijving van de *taak* der controleurs, die mij als het ware uit het hart is gegrepen. Zonder eenig voorbehoud onderschrijf ik ook zijn uitspraak: „Deze taak staat in geen enkel opzicht vijandig tegenover de ideale opvatting der commissie". Dit is inderdaad (wanneer men het woord „ideale", dat zoo dikwijls smalend als epitheton van iets onbereikbaars wordt toegevoegd, weglaat) ook altijd volkomen *mijn* opvatting geweest, *want* in de door prof. BURGER gegeven omschrijving van deze taak en in de opvatting daaromtrent door den Staat als werkgever, staat niets van de „behartiging van de belangen der werkgevers".

Indien prof. BURGER, nu hij weet, dat onze opvattingen omtrent de *eigenlijke*

taak der controleurs gelijk zijn, het rapport nog eens aandachtig met het oog daarop wil lezen, dan zal hij dit in het rapport bevestigd kunnen vinden. Hij zal dan tevens inzien, dat alle klachten zijn getoetst niet aan een ad hoc gemaakt ideaal, maar aan de taak van den controleur, zooals ook hij zich die denkt, en zooals ook wel elk arts eenvoudig met zijn gezond verstand zich die zal voorstellen. Verder zal hij de theoretische beschouwingen, die hij noemt „een insinuerend verhaal, waardoor zijn rechtsgevoel als slechts zelden werd geschokt”, laten in het verband, waarin zij thuis behooren, ze dus niet noodeloos in verband brengen met dr. STURKOP, en zal hij de mentaliteit van de meerderheid in hun werkelijk licht kunnen zien.

Ik kom nu tot de voornaamste aanleiding voor mijn repliek aan prof. BURGER n.l. tot de bespreking van de twee opvattingen, die als grondslag voor de geneeskundige rechtspraak in dit rapport zijn naar voren gekomen, en die belichaamd zijn: 1°. in de opvatting der meerderheid, welke prof. BURGER bestrijdt, en 2°. in die van de minderheid, welke hij huldigt. Deze laatste luidt aldus:

„De minderheid meende bij haar oordeel slechts rekening te mogen houden met hetgeen als uitkomst van het onderzoek voor haar *objectief was komen vast te staan*, m.a.w. de minderheid wees de gegrondheid van elke klacht af, indien zij niet gesteund werd door objectief vaststaande d.w.z. absoluut vaststaande, absoluut zekere gegevens of anders uitgedrukt, wanneer door den klager niet kon geleverd worden het strikte, absolute bewijs”.

Van den beginne af aan heb ik mij in de commissie tegen deze opvatting gekant. Zij was mij al te gemakkelijk te simplicistisch en desnietteenstaande te formalistisch. De oplossing der schuldvraag komt er al te zeer door in het gedrang.

Wanneer men toch op grond van deze formalistische opvatting, zooals van zelf spreekt, regelmatig, als zijn oordeel moet uitspreken: de gegrondheid der klacht is niet objectief komen vast te staan, dan kan men dit ook zoo uitdrukken: de schuld (of onschuld) van den beklagde is niet objectief komen vast te staan, — is niet volmaakt zeker bewezen, of nog anders: het is best mogelijk, dat beklagde schuldig (of onschuldig) is, maar ik kan noch het een noch het ander met volstrekte zekerheid bewijzen. Wanneer men volgens deze m.i. al te simplicistische en daardoor voor de praktijk ondeugdelijke methode zijn gemakkelijk oordeel heeft geveld, dan is daarmee niets bereikt. De beklagde is daarmee allerminst vrijgesproken van datgene, waarvan men hem heeft beticht.

Het hierboven gezegde pleit m.i. niet voor de meening van prof. BURGER, waar hij zegt: „De eenige gegevens van het rapport, waaraan eenige waarde kan worden toegekend, zijn dus de cijfers van het minderheidslid der commissie”, en pleit dus eveneens niet voor de door hem uit deze gegevens in zijn stuk getrokken verdere conclusies.

Ook om principieele redenen meende ik het starre standpunt van het „objectief vaststaande feit”, dat theoretisch zoo aantrekkelijk schijnt, in de praktijk niet te kunnen aanvaarden, omdat voor de vaststelling er van toch altijd een subjectieve factor van wisselende en oncontroleerbare grootte noodig is. Ter illustratie het volgende. Ik neem voor een oogenblik eens aan, zoowel de theoretische als praktische mogelijkheid der realiseering van een „objectief vaststaand iets”, waaronder men dan kan verstaan: een conclusie, die als regel door ieder mensch objectief voor *voldoende* bewezen wordt gehouden, die dus z.g.n. objectief vaststaat.

Welnu, stel: ik heb in het onderzoek van een bepaald geval een tekortkoming van dr. STURKOP vastgesteld, die voldoende objectief vaststaat, d.w.z. die m.i. door ieder mensch met gezond verstand daarvoor moet worden gehouden. Nu bemerk ik tot mijn overgrootte verbazing, dat hetgeen voor mij luce clarius is, door het minderheidslid *niet* als voldoende objectief vaststaande wordt aanvaard. Deze zelfde ervaring doe ik verder op bij alle volgende gevallen. Er moet dus een reden bestaan, waarom twee menschen met gewoon gezond verstand tot zulke tegenstrijdige uitkomsten komen. Denkt men echter aan het door prof. BURGER uit het rapport aangehaalde, dan wordt alles eensklaps duidelijk. Bij het minderheidslid bestaat een algemeene *twijfel* a posteriori aan het perceptie- en appreciatievermogen der klagers, en aan hun vermogen tot waarheidsgetrouwe reproductie van de met den controleur gevoerde gesprekken op grond van hunne bewerking door een comité, dat bovendien onbetrouwbaar is.

Nu vraag ik weer in gemoede: kan men verwachten van iemand, die op dit subjectieve standpunt staat, waardoor hem de grondslag ontnomen wordt om objectief achter de waarheid van een aanklacht in een bepaald geval te kunnen geraken, dat hij ooit een ander oordeel zal kunnen geven als: de gegrondheid der klacht is voor mij objectief niet komen vast te staan. Want *blijft* men twijfelen aan de betrouwbaarheid, dus de waarheid eener klacht, hoe zal men dan zonder zelfbedrog kunnen oordeelen, dat de klacht *toch* gegrond is.

Maar er is meer. Mij is altijd bijgebleven de herinnering aan een typisch gezegde van een mijner meest geniale leermeesters, prof. VAN DER WAALS. Wanneer hij ons langs den weg van ingewikkelde formules met onbekenden veilig gevoerd had naar een wetenschappelijke uitkomst, dan placht hij als regel te zeggen: „*Dit is weliswaar niet rigoureuus waar, maar dan toch bij benadering*”. Wanneer men dus op het gebied van bij uitstek exacte wetenschappen het *benaderen* der waarheid niet versmaadt, dan kan ik niet begrijpen, waarom het niet geoorloofd zou zijn langs den omweg en op grond van aanwijzingen verkregen uit de conscientieuse bestudeering der schriftelijke inlichtingen en van de verhooren der klagers de waarheid te benaderen en een overtuiging omtrent de gegrondheid der klachten te krijgen.

Ik heb aldus gehandeld, en dientengevolge een *overtuiging* gekregen, die ik heb *kunnen* en *moeten* uitspreken, daar ik *niet* aanvaard heb de opvatting van het minderheidslid der commissie.

Hadde ik daarentegen *wel* de opvatting van het minderheidslid aanvaard, dan ware de volgende zonderlinge toestand ontstaan. Ik zou dezelfde overtuiging gekregen hebben, die ik ook nu heb in de schuldvraag, maar ik zou ze *niet hebben mogen* uitspreken; want, in dezen chaos van klachten was het mij niet gelukt door de starre haag van ja's aan den eenen kant en neen's aan den anderen kant *rechtstreeks* door te dringen tot het *objectief vaststaande feit*, tot de volstreckte waarheid, terwijl ik de waarheid *langs een omweg*, wel kon *benaderen*, en kon zien, zij het dan ook zonder ze in al haar onderdeelen te kunnen bemachtigen.

Hadde ik den aprioristischen twijfel aan het perceptie- en appreciatievermogen der klagers, waarvan het minderheidslid zich ook na het afgelopen zijn der verhooren niet heeft kunnen ontdoen, a posteriori eveneens gehad, ik zou mij *incompetent* hebben moeten verklaren om een oordeel uit te spreken over de schuldvraag.

Wat betreft de beschuldiging van prof. BURGER, dat de meerderheid der commissie, afgezien van de volstrekt geheime of vertrouwelijk verstrekte gegevens *bewust* aan dr. STURKOP mededeelingen zou hebben onthouden, op wier mededeeling deze aanspraak zou hebben kunnen maken, mag gevoegelijk aan een zóó ernstigen lapsus calami van prof. BURGER gedacht worden, dat ik het niet noodig acht daarop in te gaan.

Ten slotte nog een woord over het op prof. BURGER zoo'n grooten indruk makende getal van 21600 door dr. STURKOP gecontroleerde gevallen.

Mijn indruk is, dat het zeer waarschijnlijk in minstens twintigduizend van deze gevallen *technisch onmogelijk is om een echt conflict te scheppen, dat aanleiding kan geven tot een klacht* tegen den controleur. Hoogstens kan er ontstaan een onaangename toestand van spanning, afhankelijk van de wisselende inwerking der stemming van controleur en gecontroleerden op elkaar, waaruit men alleen maar mag besluiten, dat er „something is rotten”, zonder dat iemand zou kunnen zeggen, wie van de beide op elkaar werkende tegendeelen de grootste schuld heeft.

Een zeer klein percentage der gevallen, laat ik dit eens ruim schatten op ten allerhoogste 1600 gevallen, kan slechts in gewonen doen technisch aanleiding geven tot *conflicten*. Van het standpunt des controleurs zijn hieronder enkele, die *onvermijdbaar* zijn. Deze mag hij niet ontwijken. Het zou hem tot oneer strekken, indien hij het deed. Het grootste deel der conflicten echter is m.i. *vermijdbaar*. Onder de vermijdbare conflicten zijn er weer enkele, die op rekening mogen en moeten gesteld worden van menselijke onvolmaaktheid. Het zou onoordeelkundig zijn over deze groote drukte te maken of te spreken van ernstige schuld van den controleur, indien deze zelf zijn tekortkomingen erkent en ze tracht te verbeteren. Andere tekortkomingen zijn er echter, die per se niet door den beugel kunnen, en die naar mate van hun aantal of hun ernst de mate der schuld van den beklagde bepalen.

Voor de juiste beoordeeling en schifting van al deze kwesties is slechts noodig een mensch, die ook deskundig is; onnoodig is hiervoor een rechtsgeleerde; geheel ongewenscht echter een deskundige, die als caricatuur-rechtsgeleerde wil optreden.

Amsterdam, 1 September 1924.

A. OJDTMANN.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

TOKIO. — **Wetenschappelijk Stille-Zuidzee-Congres.** Het derde „Pan-Pacifiek” wetenschappelijk congres zal in 1925 in Japan worden gehouden. De regeering zal met 230000 yen in de kosten bijdragen, doch er worden ook bijdragen van landgenooten verwacht. Er wordt gerekend op 200 buitenlandsche en 300 Japansche bezoekers. Het congres zal in vijf afdelingen worden verdeeld, waarvan elke drie tot negen takken van wetenschap zal behandelen (*Japan Med. World*, 15 Mei).

— **Een nieuwe universiteit.** Te Seoel in Korea wordt dit jaar een nieuwe keizerlijke universiteit geopend (*Japan Med. World*).

— **Gedenkteeken voor Von Siebold.** Den 27sten April is te Nagasaki een gedenkteeken onthuld voor dr. FR. VON SIEBOLD, die in 1823 in Japan is gekomen en daar den weg heeft gebaad voor de Westersche wetenschap. Hij was in Beieren geboren, doch, gelijk de Nederlandsche gezant, de heer J. PABST, bij de onthulling zeide, hij werd een waardig zoon van Nederland, zijn tweede vaderland, en werd in den Nederlandschen adel opgenomen. De Nederlandsche regeering zond hem naar Japan. Van zijn opvolgers werd in herinnering gebracht POMPE VAN MEERDERVOORT, die te Nagasaki in 1861 het eerste moderne ziekenhuis opende, en de bevolking gewaarschuwd heeft tegen het gebruik van opium, dat dan ook later verboden werd (*Japan Med. World*).

LONDEN. — **Het thermometergevaar.** „Ik voel, dat het mij goed doet”, meende een vrouwtje, die een tijdje met den thermometer in haar oksel had gezeten. Hoe ver is het daarvan af, nu wij uit het Wellcome Bureau voor wetenschappelijk onderzoek in *the Lancet* van 23 Augustus vernemen, dat de thermometer, ook als hij op de gewone wijze — wasschen in water en met een schoon doekje afdrogen — is gereinigd, ziektekiemen kan overbrengen. Bij de daar genomen proeven is men uitgegaan van de methode van temperatuurmeting in den mond, doch de uitkomst zal zeker van toepassing zijn op het aanleggen van den thermometer in den anus, waar heirscharen van bacteriën elkander ontmoeten. Thermometers werden dan geplaatst in speeksel, waaraan een weinige kweek van bacillus prodigiosus was toegevoegd, daarna twintig maal heen en weer bewogen in schoon water, en eenige keeren flink afgedroogd. In voedingsbodem geplaatst, deden zij steeds kweken van den bacil ontstaan. Ook als zij drie minuten in stroomend water waren afgespoeld en dan eenige keeren flink afgewreven, waren zij nog niet steriel. Het bureau acht het noodzakelijk, een koker voor thermometers te bedenken, waarin zij in een antiseptische vloeistof kunnen gedompeld blijven, zonder dat deze in onzen zak wegvloeit. Om typhusbacillen te doden zou de thermometer tenminste vijf minuten in een 1 pCt.'s carboloplossing moeten liggen.

Misschien kunnen deze ervaringen een einde maken aan het knoeien van leeken met den thermometer; men beleeft het nog al eens, dat de bezitter van dit geleerde instrument buzen en magen ermede telijf gaat, als zij niet goed in orde zijn en zich een halven, of misschien wel een dubbelen dokter waant, als hij met gefronst voorhoofd kan uitroepen: achtendertig drie!

MUNSTER i. W. — **De universiteitsclinieken.** De groote clinieken der universiteit zullen weldra voltooid zijn. Den 1sten September zijn de policlinieken voor inwendige en zenuwziekten in gebruik genomen en den 1sten October worden de chirurgische en de vrouwencliniek geopend (*Deutsche med. Wochenschr*). Dat gaat iets vlugger dan te Leiden. Maar Duitschland bezit dan ook bureu, die geen oorlog hebben gehad, en Nederland niet.